

★ ★	ท ๑๔/ผ.1
-----	----------

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยที่ ๑๔ ดอกสร้อยแสนรัก **ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒**

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. ใครมีมารยาทที่ดีในการฟังครูเล่านิทาน
  - ก. นื่องฝนตั้งใจฟังจนจบเรื่อง
  - ข. นื่องน้ำถามแทรกขึ้นขณะที่ครูยังไม่จบ
  - ค. นื่องฟ้าวาดภาพครูขณะเล่านิทาน
๒. หลังกลับจากเรียนหนังสือที่โรงเรียน เป้ไปทำงานที่ร้านขายขนมใกล้บ้าน นำขนมไปส่งตามร้านค้าแล้วกลับมาทำการบ้านจนเสร็จ แสดงว่าเป้มีคุณธรรมตรงกับข้อใด
  - ก. ความขยันหมั่นเพียร
  - ข. ความซื่อสัตย์สุจริต
  - ค. ความประหยัดอดออม
๓. ทุกวันเป้งจะตื่นนอนแต่เช้า ล้างหน้า แปรงฟัน และอาบน้ำแต่งตัวด้วยตนเอง แม้ยังเป็นเด็กอยู่ การกระทำของเป้งตรงกับสุภาษิตในข้อใด
  - ก. น้ำนิ่งไหลลึก
  - ข. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
  - ค. ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น
๔. ไก่แจ้ เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
  - ก. บทดอกสร้อย
  - ข. กลอนบทละคร
  - ค. กลอนสี่กวาง

๕. บทร้อยกรอง กาดำ มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเรื่องอะไร
- ก. เป็นการแนะนำสัตว์ชนิดหนึ่ง
  - ข. บอกลักษณะนิสัยของกาดำ
  - ค. เป็นการชี้แจงเรื่องอีกา
๖. นักเรียนคิดว่าข้อใดเป็นเสียงร้องของกา
- ก. จีบ จีบ   ข. กา กา กา   ค. กาเว้า กาเหว่า
๗. คำในข้อใดมีรูปวรรณยุกต์ทุกคำ
- ก. สี่รัฐ   ข. นับเลข   ค. ต่อเนื่อง
๘. คำในข้อใดไม่มีรูปวรรณยุกต์
- ก. เต็กนะ   ข. จ๊ะจ๋า   ค. ปาโป่ง
๙. ข้อใดมีคำพ้องรูป
- ก. ต้นเสลาขึ้นอยู่ใกล้เนินเสลา
  - ข. ช่างซ่อมรถขอซ้อนล้อหนึ่งคู่
  - ค. ฉันไม่ต้องการให้เขาเห็นเหตุการณ์นี้
๑๐. ข้อใดเป็นคำพ้องเสียง
- ก. ใจ – ใน
  - ข. จาน – นาน
  - ค. การ – กาล

นิทาน เรื่อง มดง่ามกับจ๊กจั่น

เช้าวันหนึ่งในฤดูฝน แต่แดดออกจัดดี มดง่ามพวกหนึ่ง
จึงช่วยกันขนเมล็ดข้าวที่หาไว้ในฤดูร้อนออกตากแดด

ขณะนั้นมีจ๊กจั่นผอมเดินโซเซมาเห็นเข้าจึงแวะเข้าไปหามด
แล้วพูดว่า

“ข้าพเจ้าอดอาหารมาหลายวันแล้ว หิวเต็มทน ขอทานข้าว
ให้ข้าพเจ้ากินสักเมล็ดสองเมล็ดพอรอดตายจะได้หรือไม่”

มดถามว่า “ก็ในฤดูร้อนเป็นหน้าเกี่ยวข้าว มีอาหารอุดม
ท่านไปทำอะไรเสีย จึงไม่หาอาหารเก็บเอาไว้เล่า”

จ๊กจั่นตอบว่า “ข้าพเจ้าหาเวลาว่างไม่ได้ เพราะฤดูแล้ง
เที่ยวร้องเพลงเล่นเพลินไปวันยังค่ำๆ จนสิ้นฤดู ครั้นถึงฤดูฝนตก
ข้าวก็นอกเสียหมดแล้ว”

มดจึงแย้งไปว่า “อ้าวดีแล้วละเป็นไร ถ้าท่านร้องเพลงเพลินไป
ในฤดูร้อน ทำไมจึงไม่หัดร่ำในฤดูฝนเล่า”

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ขณะที่ยังดีๆ อยู่ ถ้าเราไม่อุทิศ
ทำกรงานหาสมบัติเอาไว้แล้ว ในเมื่อถึงเวลาเจ็บไข้ได้ยาก เราก็จะได้
ความลำบากยากแค้นเป็นอย่างยิ่ง

จาก หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนิทานอีสป ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ

ใบงานที่ ๐๑
อ่านเรื่องและตอบคำถาม

คำชี้แจง อ่านเรื่องมดง่ามกับจ๊กจั่น แล้วเขียนตอบคำถาม

๑. มดง่ามช่วยกันทำอะไร ในวันที่แดดออกจัด

---

๒. ทำไมหน้าร้อนจึงมีอาหารอุดมสำหรับมดง่าม

---

๓. จ๊กจั่นที่มาขออาหารจากมดง่าม มีลักษณะอย่างไร

---

๔. ทำไมจ๊กจั่นจึงไม่มีอาหารกินในฤดูฝน

---

๕. นักเรียนควรเอาอย่างมดง่าม หรือจ๊กจั่น เพราะอะไร

ใบงานที่ ๐๓
ตอบคำถามจากนิทาน

คำชี้แจง ตอบคำถามจากนิทานเรื่อง *มดง่ามกับจ๊กจั่น*

๑. มดง่ามมีนิสัยอย่างไร

---

๒. จ๊กจั่นมีนิสัยอย่างไร

---

๓. ถ้าจ๊กจั่นทำงานไปด้วย ร้องเพลงไปด้วย จะเกิดผลอย่างไร

---

๔. ถ้านักเรียนเป็นมดง่ามจะพูดเย้ยหรือหรือพูดแนะนำอย่างไร

---

๕. นิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดอย่างไร

ใบความรู้ มารยาทในการฟัง

ในชีวิตประจำวัน คนเราใช้การฟังอย่างมากเพื่อรับรู้เรื่องราวสิ่งที่ผู้พูด อาจพูดเฉพาะแก่เรา พูดกับกลุ่มของเรา หรือพูดกับคนทั่วไป เช่น ฟังการพูดของคนในครอบครัว ฟังครูสอนในห้องเรียน ฟังรายการวิทยุ ฟังและชมรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

ผู้มีความสามารถในการฟัง ย่อมได้รับประโยชน์ ดังนี้

๑. ฟังคนในครอบครัว แจ้งให้ปฏิบัติหรือแนะนำให้ทำสิ่งใด เมื่อตั้งใจฟัง ย่อมทำตามได้ถูกต้อง

๒. ฟังครูสอนในห้องเรียน ถ้ามีสมาธิในการฟังไม่พูดคุยเล่นกัน ก็ย่อมฟังได้ตรงตามเรื่อง และเข้าใจเรื่องที่ฟัง ย่อมได้รับความรู้ ความคิดอันเป็นประโยชน์จากบทเรียน

๓. ฟังรายการวิทยุ หรือฟังและชมรายการโทรทัศน์ ถ้าเป็นบางรายการ เช่น ข่าว รายการที่ให้ความรู้ความคิด ถ้าตั้งใจให้รับรู้สาระที่ถูกต้อง ก็จะมีคุณค่านำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้

การฟังบางเรื่อง เช่น ความรู้จากครู จากวิทยากรผู้รู้ จำเป็นต้องจดบันทึก และถ้าสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่พูด ก็ควรสอบถามในเวลาที่เหมาะสม

นิทาน เรื่อง ผีเสื้อกับผีเสื้อน้อย

ที่ทุ่งหญ้ากว้างใหญ่แห่งหนึ่ง แม่ผีเสื้อชอบพาลูกน้อยโบยบินเล่นในยามเช้า และมักตามใจลูกไม่ให้ทำงานหนัก ทั้งยังชื่นชมช่วยระมัดระวังดูแลปีกอันสวยงามบอบบางของลูก

ส่วนแม่ผีเสื้อสอนให้ลูกเข้มแข็ง อดทน ขยันหมั่นเพียร และไม่ตามใจลูกในทางที่ไม่ถูกต้อง

วันหนึ่ง เกิดพายุลมแรง แม่ผีเสื้อและลูกผีเสื้อรีบบินกลับรังได้อย่างปลอดภัย แต่ลูกผีเสื้อกลับถูกลมพัดจนปีกขาดได้รับบาดเจ็บ

ตั้งแต่นั้นมา แม่ผีเสื้อก็สอนให้ลูกผีเสื้อเข้มแข็ง อดทน และพึ่งตนเองได้

ใบงานที่ ๐๔
ตอบคำถามจากนิทาน

คำชี้แจง ตอบคำถามจากนิทานเรื่อง *ผีเสื้อกับผีเสื้อน้อย*

๑. แม่ผีเสื้อสอนลูกอย่างไร

---

๒. แม่ผีเสื้อดูแลลูกอย่างไร

---

๓. เกิดเหตุการณ์ใดขึ้น ที่ทำให้แม่ผีเสื้อได้ข้อคิดในการสอนลูก

---

๔. ถ้าเลือกได้ นักเรียนจะเลือกเป็นผีเสื้อหรือเป็นผีเสื้อน้อย เพราะเหตุใด

---

๕. นิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดอย่างไร

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบความรู้

เรื่อง การอ่านทำนองเสนาะ : กลอนดอกสร้อย

การอ่านทำนองเสนาะ คือ วิธีการอ่านออกเสียงอย่างไพเราะ ตามลีลาของบทร้อยกรองประเภท โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย

วัตถุประสงค์การอ่านทำนองเสนาะ

การอ่านทำนองเสนาะเป็นการอ่านออกเสียงนิยมอ่านให้ผู้อื่นฟัง ให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม ทำให้เห็นความงาม ความไพเราะเพราะพริ้ง เพื่อเข้าถึงรสและความงามของบทร้อยกรอง

หลักการอ่านทำนองเสนาะ กลอนดอกสร้อย

กลอนดอกสร้อย หรือบทดอกสร้อย จะแตกต่างจากกลอนทั่วไป ผู้อ่านทำนองเสนาะ ต้องสังเกตลักษณะของคำประพันธ์ ดังนี้ ๑ บาท มี ๘ วรรค วรรคแรกจะมี ๔ คำ คำแรกกับคำที่ ๓ จะซ้ำกัน คำที่ ๒ ใช้คำว่า “เอ๋ย” คำลงท้ายบทใช้คำว่า “เอ๋ย” ในการอ่านทำนองเสนาะ มีแนวการอ่านดังนี้

๑. แบ่งวรรคคำอ่านให้ถูกต้องตามหลักคำประพันธ์ ระวังคำที่อ่าน แยกคำไม่ได้ ควรเตรียมอ่านก่อนอ่านให้ผู้ฟัง

๒. อ่านออกเสียงคำที่ใช้ ร ล และคำควบกล้ำให้ถูกต้อง

๓. อ่านถูกจังหวะ เอื้อเสียงสัมผัสให้ไพเราะ อ่านเสียงต่อเนื่องกัน

จนจบบท

๔. อ่านทอดเสียงช้าลง เมื่อจบบท

ท ๑๔/ผ.๒

บทดอกสร้อย

ไก่อแจ้

ทำนอง ร้องลำนำนางนาค

ไก่อ้อยไก่อแจ้

ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง

โคงคอเรือยร้องซ้องสำเนียง

ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง

ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก

ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง

ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง

คงตั้งแต่สุขทุกวันเอ๋ย

ดอกสร้อยสุภาचित, กระทรวงศึกษาธิการ

บทอาขยาน บทเลือก

ใบงานที่ ๐๕
เลือกคำเติมลงในบทดอกสร้อย

คำชี้แจง เลือกคำเติมลงในบทดอกสร้อย

แต่	สำเนียง	ผู้ฝึก	สองครั้ง
เพียง	ตั้ง	เอ๋ย	เอ๋ย

ไก่แจ้

ไก่.....ไก่แจ้

ถึงยามขันขัน.....กระชั้นเสียง

โค้งคอเรื้อยร้องซ้อง.....

ฟัง.....บรรเลงวังเวงดัง

ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก

ถึงคุณครู.....สอนสั่ง

ไม่มากนักสักวันละ.....

คง.....แต่สุขทุกวัน.....

ดอกสร้อยสุภาชิต, กระทรวงศึกษาธิการ
บทอาขยาน บทเลือก

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

บทดอกสร้อย

ไก่อแก้ว

ไก่อ่อยไก่อแก้ว
ชั้นแว่วปลุกเรายามเข้าตรู่
เสียงไก่อชั้นเตือนจิตให้คิดดู
โฉนไก่อจิ้งจุกเวลา
ซึ้นนอนสายต่อไปไม่ดีแน่
คนจะแพ้ไก่อแก้วเสียแล้วหนา
ทุกชั่วโมงนาที่มีราคา
ลุกซึ้นมากอบกิจสัมฤทธิ์เอ๋ย

ใบงานที่ ๐๗
ตอบคำถามเกี่ยวกับไก่

คำชี้แจง ตอบคำถามเกี่ยวกับไก่
บอกประโยชน์ของไก่

1.....
.....

๒.....
.....

๓.....
.....

บอกพันธุ์ไก่ที่นักเรียนรู้จัก

.....
.....

.....
.....

.....
.....

ใบงานที่ ๐๘

ตอบคำถามจากการอ่านบทดอกสร้อย ไก่แก้ว

คำชี้แจง ตอบคำถามจากการอ่านบทดอกสร้อย ไก่แก้ว

๑. บทดอกสร้อยนี้กล่าวถึงสัตว์ชนิดใด

---

๒. สัตว์ในบทดอกสร้อยนี้ทำหน้าที่อะไร และหน้าที่นั้น ช่วยคนเราในเรื่องใดบ้าง

---

๓. นักเรียนคิดว่าสัตว์ในบทดอกสร้อยรู้จักเวลาเช้า เวลาสาย เวลาค่ำหรือไม่ อย่างไร

---

๔. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านบทดอกสร้อยบทนี้

---

๕. สัตว์ในบทดอกสร้อยนี้มีคำว่า “แก้ว” ต่อท้าย น่าจะมีความหมายว่าอย่างไร

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบความรู้

เรื่อง การอ่านทำนองเสนาะ : กลอนดอกสร้อย

การอ่านทำนองเสนาะ คือ วิธีการอ่านออกเสียงอย่างไพเราะ ตามลีลาของบทร้อยกรองประเภท โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย

วัตถุประสงค์การอ่านทำนองเสนาะ

การอ่านทำนองเสนาะเป็นการอ่านออกเสียงนิมอ่านให้ผู้อื่นฟัง ให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม ทำให้เห็นความงาม ความไพเราะเพราะพริ้ง เพื่อเข้าถึงรสและความงามของบทร้อยกรอง

หลักการอ่านทำนองเสนาะ กลอนดอกสร้อย

กลอนดอกสร้อย หรือบทดอกสร้อย จะแตกต่างจากกลอนทั่วไป ผู้อ่านทำนองเสนาะ ต้องสังเกตลักษณะของคำประพันธ์ ดังนี้ ๑ บาท มี ๘ วรรค วรรคแรกจะมี ๔ คำ คำแรกกับคำที่ ๓ จะซ้ำกัน คำที่ ๒ ใช้คำว่า “เอ๋ย” คำลงท้ายบทใช้คำว่า “เอ๋ย” ในการอ่านทำนองเสนาะ มีแนวการอ่านดังนี้

๑. แบ่งวรรคคำอ่านให้ถูกต้องตามหลักคำประพันธ์ ระวังคำที่อ่าน แยกคำไม่ได้ ควรเตรียมอ่านก่อนอ่านให้ผู้ฟัง

๒. อ่านออกเสียงคำที่ใช้ ร ล และคำควบกล้ำให้ถูกต้อง

๓. อ่านถูกจังหวะ เอื้อเสียงสัมผัสให้ไพเราะ อ่านเสียงต่อเนื่องกัน

จนจบบท

๔. อ่านทอดเสียงช้าลง เมื่อจบบท

บทดอกสร้อย

ไก่อแก้ว

ไก่อ่อยไก่อแก้ว
ชั้นแว่วปลุกเรายามเช้าตรู่
เสียงไก่อ้วนเตือนจิตให้คิดดู
โฉนไก่อัจจู้จักเวลา
ซึนนอนสายต่อไปไม่ดีแน่
คนจะแพ้ไก่อแก้วเสียแล้วหนา
ทุกชั่วโมงนาที่มีราคา
ลุกขึ้นมากอบกิจสัมฤทธิ์เอ๋ย

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, ศึกษาภำษิตและร้อยกรอง.

ใบงานที่ ๐๗
ตอบคำถามเกี่ยวกับไก่

คำชี้แจง ตอบคำถามเกี่ยวกับไก่
บอกประโยชน์ของไก่

๑.....
.....

๒.....
.....

๓.....
.....

บอกพันธุ์ไก่ที่นักเรียนรู้จัก

.....
.....

.....
.....

.....
.....

ใบงานที่ ๐๘

ตอบคำถามจากการอ่านบทดอกสร้อย ไก่แก้ว

คำชี้แจง ตอบคำถามจากการอ่านบทดอกสร้อย ไก่แก้ว

๑. บทดอกสร้อยนี้กล่าวถึงสัตว์ชนิดใด

---

๒. สัตว์ในบทดอกสร้อยนี้ทำหน้าที่อะไร และหน้าที่นั้น ช่วยคนเราในเรื่องใดบ้าง

---

๓. นักเรียนคิดว่าสัตว์ในบทดอกสร้อยรู้จักเวลาเช้า เวลาสาย เวลาค่ำหรือไม่ อย่างไร

---

๔. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านบทดอกสร้อยบทนี้

---

๕. สัตว์ในบทดอกสร้อยนี้มีคำว่า “แก้ว” ต่อท้าย น่าจะมีความหมายว่าอย่างไร

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ท ๑๔/ผ.๓

บทร้อยกรอง มารู้จักบทดอกสร้อย

ดอกเอ๋ยดอกสร้อย

ทุกบาทบาทเรียงร้อยเลิศล้ำค่า

“กาเอ๋ยกาดำ” ดังตำรา

เปี่ยมน้ำใจนักหนาหนอกาดำ

กลอนดอกสร้อยมี “เอ๋ย” ในวรรคแรก

สัมผัสแทรกสรรคารมช่างคมขำ

ครบแปดวรรคจบพจน์บทลำนำ

อย่าลืมคำสุดท้ายให้ใช้เอ๋ย

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย
ชุดภาษาเพื่อชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

ท ๑๔/ผ.๓

บทดอกสร้อย

กาดำ

ทำนอง ร้องรำจิ้นขิมเล็ก

กาเอ๋ยกาดำ

รู้จำรู้จักรักเพื่อน

ได้เหยื่อเพื่อแม่ไม่แซ่เขื่อน

รีบเตือนพวกพ้องร้องเรียกมา

เกลื่อนกลุ่มรุ่มล้อมพร้อมพรัก

น่ารักน้ำใจกระไรหนา

จงเพื่อแม่แน่ะพ่อหนูจงดูกา

มันโอบอารีรักตีนักเอ๋ย

ดอกสร้อยสุภาวดี, กระทรวงศึกษาธิการ

บทอาขยาน บทหลัก

ใบงานที่ ๑๐
อ่านคำที่กำหนดให้และนำไปเติมในช่องว่าง

คำชี้แจง อ่านคำที่กำหนดให้และนำไปเติมในช่องว่าง

แซ่เขื่อน   น่ารัก   รู้จำ   เตือน   อารี   กา   เพื่อน

กาดำ

กาเอ๋ยกาดำ

.....รู้จักรัก.....

ได้เหยื่อเพื่อแม่ไม่.....

รีบ.....พวกพ้องร้องเรียกมา

เกลื่อนกลุ่มรุมล้อมพร้อมพรัก

.....น้ำใจกระไรหนา

การเพื่อแม่แน่ะพ่อหนูจงดู.....

มันโอบ.....รักดีนักเอ๋ย

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ท ๑๔/พ.๓

เพลง กา

กา กา กา
เข้าตรู่ทิ้งรังไปสิ้น (ซ้ำ)
เย็นย่ำค่ำแล้ว
กลับรังพักกายา (ซ้ำ)

บินร้อง กา กา ออกไปหากิน
ออกไปหากิน บินร้อง กา กา
ฝูงกาก็แนวบินมา
จงเอาเยี่ยงกาหากิน

โครงการสื่อ ๖๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ใบงานที่ ๑๑
วาดภาพพระบายสีกาดำตามจินตนาการ

คำชี้แจง วาดภาพพระบายสีกาดำ แล้วเขียนบรรยายภาพ

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบความรู้

เรื่อง คำและความหมาย

คำและความหมาย

กลุ่ม	รุ่มกันเข้ามา มักใช้ซ้อนกับคำว่ารุ่ม เป็นกลุ่มรุ่ม และคำว่า รุ่ม มักใช้ซ้อนกับคำว่า ล้อม เป็น รุ่มล้อม
เกลื่อน	กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป
แซ่เขื่อน	ซึกซ้า , เถลไถล
เื้อแผ่	เอื้อเฟื้อ
พร้อมพรัก	รวมอยู่พร้อมหน้ากัน
เหยื่อ	อาหารที่หามาได้
อารี	มีน้ำใจเอื้อเฟื้อแผ่
อุตสาหะ (อุต-สา-หะ)	บากบั่น , อดทน , ไม่ย่อท้อ

ใบงานที่ ๑๒
โยงคำให้ตรงกับความหมายและฝึกอ่าน

คำชี้แจง โยงคำให้ตรงกับความหมายและฝึกอ่าน

เหยื่อ	★	★	รุมกันเข้ามา
แซ่เขื่อน	★	★	อาหารที่หามาได้
กลุ่ม	★	★	ชักช้า , เกลไถล
พร้อมพริก	★	★	มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
อารี	★	★	รวมอยู่พร้อมหน้ากัน

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบงานที่ ๑๓
แต่งประโยค

คำชี้แจง แต่งประโยคจากคำที่กำหนดให้

๑. เพื่อน

---

๒. น้ำใจ

---

๓. เพื่อนแท้

---

๔. น่ารัก

---

๕. โอบอ้อม

---

๖. กา

---

๗. เขียว

---

๘. อารี

---

๙. พร้อมพริก

---

๑๐. แซ่เขื่อน

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

★ ★	ท ๑๔/ผ.๔
-----	----------

บทดอกสร้อย นกเอี้ยง

ทำนอง ร้องลำแขกไซ

นกเอี้ยงนกเอี้ยง
คนเข้าใจว่าเจ้าเลี้ยงซึ่งควายเฒ่า
แต่นกเอี้ยงนั้นเลี้ยงทำงานเบา
แม้อาหารก็ไปเอาบนหลังควาย
เปรียบเหมือนคนทำตนเป็นกาฝาก
รู้มากเอาเปรียบคนทั้งหลาย
หนึ่งงานหนักคอยสมัครงานสบาย
จึงน่าอายเพราะเอาเลี้ยงนกเอี้ยงเอย

ดอกสร้อยสุภาชิต, กระทรวงศึกษาธิการ
บทอาชยาน บทเลือก

ใบงานที่ ๑๔
ฝึกคิดหาเหตุผล จากบทดอกสร้อย

คำชี้แจง อ่านบทดอกสร้อย *นกเอี้ยง* รวมทั้งอ่านบทร้องเล่น
 “นกเอี้ยงเลี้ยงควายเฒ่า ควายกินข้าวนกเอี้ยงหัวโต”
 แล้วคิดว่าประโยคต่อไปนี้ คำตอบคือ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ตอบคำถาม
 โดยหาเหตุผลประกอบ

ประโยค	ใช่	ไม่ใช่
๑. นกเอี้ยงเลี้ยงควายเฒ่า ควายได้กินข้าว นกเอี้ยงไม่ได้กิน		
๒. ควายเฒ่าใจดีให้นกเอี้ยงเกาะหลัง		
๓. นกเอี้ยงชอบสบาย หายอาหารกินบนหลังควายเฒ่า		
๔. ควายเฒ่าปล่อยให้ นกเอี้ยงกินแมลงและไข่แมลง ที่เกาะบนหลังควาย ควายจะสบายตัวขึ้น		
๕. นกเอี้ยงและควายเฒ่าได้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน		
๖. นกเอี้ยงทำตัวน่าอับอาย เอาเปรียบควายเฒ่า		

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบความรู้

เรื่อง คำที่มีรูปวรรณยุกต์และคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์

วรรณยุกต์ คือ ระดับเสียงสูงต่ำของคำในภาษาไทย

เสียงวรรณยุกต์ มี 5 เสียง คือ

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
-------	-----	----	-----	-------

รูปวรรณยุกต์ เป็นเครื่องหมายบอกระดับของเสียง ใช้เขียนบนพยัญชนะ และสระ มี 4 รูป คือ

(ไม้เอก) (ไม้โท) (ไม้ตรี) (ไม้จัตวา)

การผันวรรณยุกต์

มีหลักดังนี้

1. คำหรือพยางค์บางคำซึ่งพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง ผันวรรณยุกต์ได้ครบ 5 เสียง เช่น

เสียง	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
	กา	ก่า	ก้า	ก๊า	ก๋า
	กาน	ก่าน	ก้าน	ก้าน	ก่าน

2. คำหรือพยางค์บางคำซึ่งพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ผันวรรณยุกต์ได้ไม่ครบ 5 เสียง เช่น

เสียง	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
	คา		ค่า	ค๊า	
	คาง		ค่าง	ค่าง	

3. คำหรือพยางค์บางคำ ซึ่งพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง ผันวรรณยุกต์ได้ไม่ครบ 5 เสียง เช่น

เสียง	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
		ข้า	ข้า		ชา
		ข้าม	ข้าม		ชาม

4. คำหรือพยางค์บางคำ ซึ่งพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำและอักษรสูง ผันร่วมกันจะได้ครบ 5 เสียง เช่น

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
พา	ผ่า	ผ่า, ผ่า	พ้ำ	ผา
พาย	ผ่าย	พ่าย, ผ่าย	พ้าย	ผาย

ข้อสรุปและข้อสังเกต

1. คำบางคำหรือบางพยางค์ บ้างมีรูปวรรณยุกต์ บ้างไม่มีรูปวรรณยุกต์

2. คำบางคำหรือบางพยางค์ ถ้าพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ เป็นอักษรสูง จะมีเสียงวรรณยุกต์ และใช้รูปวรรณยุกต์ต่างกัน

คำที่พยัญชนะเป็นอักษรต่ำ

ไม่มีรูปวรรณยุกต์

จะเป็นเสียงสามัญ

ใช้รูปวรรณยุกต์ ' (ไม้เอก)

จะเป็นเสียงโท

ใช้รูปวรรณยุกต์ ˊ (ไม้โท)

จะเป็นเสียงตรี

คำที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง ใช้รูปวรรณยุกต์ ' (ไม้เอก)
 จะเป็นเสียงเอก
 ใช้รูปวรรณยุกต์ ˊ (ไม้โท)
 จะเป็นเสียงโท
 ไม่มีรูปวรรณยุกต์
 จะเป็นเสียงจัตวา

ดังนั้น คำบางคำหรือบางพยางค์ ชื่อของรูปวรรณยุกต์จะตรงกับเสียงวรรณยุกต์ และอาจไม่ตรงกันก็ได้ เช่น

2.1 คำที่มีรูปวรรณยุกต์ และมีเสียงวรรณยุกต์ตรงรูป เช่น โก้
 เต้า อ้วน เจ้ ต่าง เป็นต้น

คำ	รูปวรรณยุกต์	เสียงวรรณยุกต์
โก้	ไม้โท	เสียงโท
เจ้	ไม้ตรี	เสียงตรี
ต่าง	ไม้เอก	เสียงเอก
เต้า	ไม้จัตวา	เสียงจัตวา
บ้าน	ไม้โท	เสียงโท
อึม	ไม้เอก	เสียงเอก

2.2 คำที่มีรูปวรรณยุกต์ และมีเสียงวรรณยุกต์ไม่ตรงรูป เช่น รุ่ง
เนื่อง โน้ต ว่า ช่าง แทน

คำ	รูปวรรณยุกต์	เสียงวรรณยุกต์
รุ่ง	ไม้โท	เสียงตรี
เนื่อง	ไม้เอก	เสียงโท
โน้ต	ไม้โท	เสียงตรี
ว่า	ไม้เอก	เสียงโท
เชื้ต	ไม้โท	เสียงตรี
แทน	ไม้เอก	เสียงโท

3. คำบางคำหรือบางพยางค์ ในกรณีที่เป็นคำเป็นและคำตาย ผัน
วรรณยุกต์ได้ต่างกัน ซึ่งจะเรียนในชั้นสูงต่อไป

ใบงานที่ ๑๕
เรียงคำให้เป็นประโยค

คำชี้แจง เรียงคำให้เป็นประโยค

๑. กั้น มด เหมือน สามัคคี

---

๒. ทำ นกน้อย พอตัว รัง แต่

---

๓. แต่ง งาม งาม คน ขน เพราะ ไก่ เพราะ

---

๔. เหมือน ขยัน ผึ้ง

---

๕. พวกพ้อง รัก มาก กา

แบบฝึกอ่าน

คำที่มีรูปวรรณยุกต์

ไก่อ่แจ้	หนึ่ง	โก่อ่ง	เรื่อยร้อ่ง
รู่่งเข้า	เรื่อ่ง	เนื่อ่ง	ครั้น ครั้น
ผิ่่งน้อย	พร้อ่ม	ต้อ่งแต่	สื้อ่งซื้อ

คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์

จะ	เรียก	สั้น	ผัก	รับ	นับ
รอง	ยาว	เรียว	เสียว	เขี้ยว	
ข้าว	มา	กั้น	เลย	จาก	

ท ๑๔/พ.๔-๑๖

ใบงานที่ ๑๖
แต่งประโยคจากคำที่กำหนด

คำชี้แจง แต่งประโยคจากคำที่กำหนด

๑. ข้าว

---

๒. พร้อม

---

๓. ขี้บึ้ง

---

๔. ผัก

---

๕. ตั้งแต่

---

๖. เร็วกว่า

---

๗. ผึ้งน้อย

---

๘. รุ่งเช้า

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

เกมการจำแนกอักษรสามหมู่

ค   ง   ก   ห   อ   ป   ต   ผ

ส   ล   ข   ด   ภา   ฎ   จ   ษ

ผ   พ   น   ฉ   ม   ถ   บ   ฟ

อักษรกลาง	อักษรสูง	อักษรต่ำ

ใบความรู้

เรื่อง คำพ้อง

คำว่า **พ้อง** หมายถึง ตรงกัน ซ้ำกัน คำพ้องในภาษาไทยมีจำนวนมาก ถ้าพิจารณาคำที่มีอยู่ใกล้เคียง จะช่วยให้เข้าใจคำพ้องนั้นว่าจะอ่านอย่างไร เขียนอย่างไร และมีความหมายว่าอย่างไร แบ่งได้ดังนี้

๑. **คำพ้องรูป** คือ คำที่เขียนเหมือนกัน แต่ออกเสียงต่างกัน และมีความหมายต่างกัน

ตัวอย่าง คำพ้องรูป

คำเขียน	คำอ่าน	ความหมาย
กรี	กรี กะ-รี	กระดุกแหลมที่หัวกุ้ง ข้าง
ปักเป้า	ปัก-กะ-เป้า ปัก-เป้า	ชื่อปลาชนิดหนึ่ง ชื่อวาวชนิดหนึ่ง
สมาธิ	สะ-มา-ทิ สะ-หมาด	การสำรวมใจแน่วแน่ ทำนั่งขัดสมาธิ
สระ	สระ สระ-หระ	แอ่งน้ำขนาดใหญ่ อักษรแทนเสียงสระ
พยาธิ	พะ-ยา-ทิ พะ-ยาด	ความเจ็บไข้ ชื่อสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ระยะเวลาหนึ่ง ของชีวิตจะอาศัยดูดกินเลือดอยู่ใน มนุษย์และสัตว์ มีรูปร่างและขนาด ต่างๆ กัน
แหน	แหน (ออกเสียง น) แหน (ออกเสียง ห)	ชื่อพืชชนิดหนึ่ง หวง ล้อม รักษา ฝ้าระวัง

ท ๑๔/ผ.๕

๒. คำพ้องเสียง คือ คำที่ออกเสียงเหมือนกันแต่เขียนต่างกัน
และมีความหมายต่างกัน

ตัวอย่าง

คำอ่าน	คำเขียน	ความหมาย
กัน	กรรณ กัณฐ์ กัน กันย์	หู คอ กีดขวางไว้, โคนให้เป็นแนวเสมอกัน ฯลฯ สาวรุ่น
กาน	การ กาล การณ์ กาญจน์	กิจธุระ เวลา เหตุการณ์ ทอง
ข้า	ข้า ค่า ฆ่า	คนรับใช้ ราคาของสิ่งใดๆ ที่มีประโยชน์ใช้สอยหรือ ทางจิตใจ ทำให้ตาย
ควาน	ควาน ควาญ	ใช้มือหรือสิ่งอื่นค้นหาสิ่งของในน้ำหรือใน ที่มีด ผู้เลี้ยงและขับขี่ช้าง
จัน	จัน จันท์ จันทร์	ชื่อต้นไม้ ลูกกลมแป้น กลางบวม ผลสุก สีเหลืองนวลมีกลิ่นหอม ชื่อต้นไม้ เนื้อไม้มีกลิ่นหอม ดวงเดือน พระจันทร์

คำอ่าน	คำเขียน	ความหมาย
ชาด	ชาด ชาติ	แดงเข้ม แดงสด ประชาชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ
ช่อม	ช่อม ล้อม	ทำให้ดีขึ้น เหล็ก ๒ ง่าม ปลายแหลม, เครื่องใช้จิ้ม อาหารกินคู่กับช้อน ฯลฯ
สี	สี ศรี	ลักษณะของแสงสว่าง ปรางค์แก่ส่ายตา ให้เห็นเป็น ขาว ดำ แดง เขียว เป็นต้น ความรุ่งเรือง ความงาม ความเจริญ

๓. คำพ้องทั้งรูปและเสียง คือ คำที่เขียนเหมือนกัน อ่านออกเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกัน

คำพ้องทั้งรูปและเสียง	คำอ่าน	ความหมาย
แกะ	แกะ	๑. ชื่อสัตว์ ๔ เท้าประเภทหนึ่ง ขนบนลำตัวยาวและอ่อนนุ่ม ใช้ทำเครื่องนุ่งห่ม ๒. เอาเล็บมือค่อยๆ แคะให้หลุดออก
ชั้น	ชั้น	๑. ภาชนะสำหรับตักหรือใส่น้ำ ๒. ทำให้ตึงแน่นด้วยวิธีหมุน ๓. หิวเราะ ๔. อาการร้องอย่างหนึ่งของไก่ หรือนก บางชนิด

คำพ้องทั้งรูปและเสียง	คำอ่าน	ความหมาย
เขา	เขา	๑. เนินที่สูงขึ้นไปเป็นจอมเด่น ๒. สิ่งที่ยกออกจากหัวสัตว์บางพวก มีลักษณะแข็ง ๓. ชื่อนกวงศ์หนึ่ง มีหลายชนิด
ฟัน	ฟัน	๑. เอางอมมีคม เช่น ดาบฟาดลงไป ๒. กระดูกเป็นซี่ๆ อยู่ในปากสำหรับกัด ฉีกหรือเคี้ยวอาหาร

ใบงานที่ ๑๗
เขียนคำอ่านของคำพ้องรูป

คำชี้แจง เขียนคำอ่านของคำพ้องรูป

- ๑. เขาสระผมสัปดาห์ละ ๓ ครั้ง (.....)
สระในภาษาไทยมี ๓๘ รูป (.....)
สระน้ำใกล้บ้านมีดอกบัว (.....)
- ๒. เขานั่งขัดสมาธิอยู่ในบ้าน (.....)
พระนั่งสมาธิในโบสถ์ (.....)
- ๓. เพลารถของคุณลุงหัก (.....)
เพลานี้มีข้าศึกมาประชิดเมืองแล้ว (.....)
- ๔. ปลาปักเป้าเมื่อพองตัวจะมีหนาม (.....)
ที่สนามหลวงมีแข่งว้าวปักเป้า (.....)

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบงานที่ ๑๘

จำแนกคำพ้อง

คำชี้แจง เขียนคำพ้องที่กำหนดให้ ลงในตารางให้ถูกต้อง

สระ	สมาธิ	ชั้น	ปักเป้า
ฟัน	พยาธิ	แกะ	กรรม
ค่า	การ	ควาน	เขา
กั้น	ชาญ		

คำพ้องรูป	คำพ้องเสียง	คำพ้องทั้งรูปและเสียง

ชื่อ ..... สกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

7. ใครมีมารยาทที่ดีในการฟังครูเล่านิทาน
- ก. น้องฝนตั้งใจฟังจนจบเรื่อง
  - ข. น้องน้ำถามแทรกขึ้นขณะที่ครูยังไม่จบ
  - ค. น้องฟ้าวาดภาพครูขณะเล่านิทาน
8. หลังกลับจากเรียนหนังสือที่โรงเรียน เป้ไปทำงานที่ร้านขายขนมใกล้บ้าน นำขนมไปส่งตามร้านค้าแล้วกลับมาทำการบ้านจนเสร็จ แสดงว่าเป้มีคุณธรรมตรงกับข้อใด
- ก. ความขยันหมั่นเพียร
  - ข. ความซื่อสัตย์สุจริต
  - ค. ความประหยัดอดออม
9. ทุกวันเป้งจะตื่นนอนแต่เช้า ล้างหน้า แปรงฟัน และอาบน้ำแต่งตัวด้วยตนเอง แม้ยังเป็นเด็กอยู่ การกระทำของเป้งตรงกับสุภาษิตในข้อใด
- ก. น้ำนิ่งไหลลึก
  - ข. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
  - ค. ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น
10. ไก่แจ้ เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
- ก. บทดอกสร้อย
  - ข. กลอนบทละคร
  - ค. กลอนสี่ก้า